

T.C.
Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı

Karar No : 336
Karar Tarihi : 27/12/2008

Başkanlık Makamınca Kurulumuza sunulan 21/11/2008 tarihli yazıda, aynen; “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 127. ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanun’un 8. maddelerinde yer alan; “Mahalli idareler seçimleri beş yılda bir yapılır. Her seçim döneminin beşinci yılındaki 1 Ocak günü seçimin başlangıç tarihidir. Aynı yılın Mart ayının son Pazar günü oy verme günüdür.” hükme istinaden, mahalli idareler seçimleri 29 Mart 2009 Pazar günü yapılacaktır.

2972 sayılı Kanunda özel hüküm bulunmadığından, seçimin başlangıç tarihinden bitimine kadar olan sürede basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkelerine ilişkin olarak, 298 ve 2820 sayılı Kanunların ilgili hükümleri uygulanacaktır.

Bilindiği üzere, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 79 uncu maddesi; “Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma” görevi genel olarak Yüksek Seçim Kuruluna verilmiş, ayrıca son onbeş yıl içerisinde yazılı basın ile radyo ve televizyon yayınlarının toplum üzerinde önemli bir rolü olduğu kabul edilerek, 27/10/1995 gün ve 4125 sayılı Yasanın 5 inci maddesi ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun’un 61 inci maddesine son fıkra olarak “Milletvekili genel seçimlerinde, seçimin başlangıç tarihinden itibaren yazılı, sözlü ve görsel basın ve yayın araçları ile kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi ve iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla bir siyasi partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek biçimde yayın yapılması ve herhangi bir surette dağıtımı, partilerin ve adayların kendilerini tanıtıcı nitelikte broşür ve el ilanları dışında herhangi bir hediye ve eşantıyon dağıtımları, dağıtımları veya bunların üçüncü şahıslar ya da kurum ve kuruluşlar aracılığı ile dağıtılması yasaktır. Başka kanunların bu fıkraya aykırı hükümleri uygulanamaz.” hükmüne yer verilmiş, ayrıca 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’un bazı maddeleri ile Kurulumuzu ilgilendiren yayın ilkeleri başlıklı 4 ve 32 nci maddeleri uyarınca;

Her seçimde olduğu gibi seçimlerin özgür ve adil bir ortamda yapılmasında, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsuru olan siyasi partilerimizin kendilerini halka anlatmalarında önemli bir payı olan basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkeleri ile basın ve yayın kuruluşlarımızın yaptıkları hizmet bir nevi kamu hizmeti olması açısından bilgi toplamada ve halkı bilgilendirmede kamu kurum ve kuruluşlarımızca kanuni imkanlardan yararlandırılması hususu ile;

Seçim Kanunları ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’un 32 nci maddesi “Seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar Kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir” hükmü de esas alınarak;

29 Mart 2009 Pazar günü yapılacak olan mahalli idareler seçimlerinin, 01 Ocak 2009 olan başlangıç tarihinden bitimine kadar olan dönem için basın ve yayın kuruluşlarının yayın ilkelerinin belirlenerek karara bağlanmasını takdirlerinize arz ederim.” denilmiş ve 22/11/2008 tarihli, 296 sayılı kararımız ile Kurulumuz Başkanı Muammer AYDIN Başkanlığında, Üyeler Hasan ERBİL ve Hüseyin EKEN’den oluşturulan komisyon bu konudaki çalışmasını tamamlamış olmakla, konu ve komisyonca hazırlanan taslak karar incelenerek;

GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Ulusal iradenin sağlıklı ve serbest biçimde oluşabilmesi amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 79 uncu maddesi; seçimlerin yargı yönetim ve denetimi altında yapılmasını kurala bağlamış; seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü ile ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikayet ve

itirazları inceleme ve kesin karara bağlama görevini Anayasal bir kuruluş olan Yüksek Seçim Kuruluna vermiştir.

Demokratik toplum düzeni gereklerine uygun bir seçimin yapılabilmesi, oy verme gününden önce partilerin ve bağımsız adayların özgür, eşit, serbest biçimde kendilerini topluma tanıtmalarına, program ve projeleriyle yarışmalarına olanak sağlayan bir ortamın oluşturulması koşuluna bağlıdır. Böyle bir ortamı oluşturabilmek için de kamuoyunu etkileyip, yönlendirebilen radyo ve televizyon yayınlarından siyasi partilerin ve bağımsız adayların adil biçimde yararlanabilmelerine olanak sağlanması gerekmektedir.

Nitekim demokratik seçim için gerekli ortamın oluşturulabilmesi amacıyla seçimin başlangıcı olarak belirlenen tarihten oy verme gününe kadar geçen süreyi kapsayan seçim döneminde uygulanacak usul ve esaslar ilgili yasalarda düzenlenmiştir.

Kamuoyunu etkileyip, yönlendirebilmeleri nedeniyle radyo ve televizyon yayınları, seçim döneminde daha ayrıntılı ve özenle uygulanması gereken usul ve esaslara tabi tutulmuştur. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyon Yayınlarının Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun, seçim dönemindeki radyo ve televizyon yayınlarıyla ilgili düzenlemeler içermektedir.

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un "Seçim Dönemlerinde Yayınlar" başlıklı 32 nci maddesinin;

Birinci fıkrasında; "seçim dönemlerindeki yayınlara ilişkin usul ve esaslar kanunla Yüksek Seçim Kuruluna verilen yetkiler çerçevesinde Yüksek Seçim Kurulu tarafından düzenlenir.";

İkinci fıkrasında; "üst kurul, radyo ve televizyon yayın kuruluşlarının seçim dönemlerindeki yayınlarını Yüksek Seçim Kurulunun kararları doğrultusunda izler, denetler ve değerlendirir.",

Anılan Yasa maddesinin son fıkrası da; "298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanununun 149/A maddesinde düzenlenen hükümler, Yüksek Seçim Kurulu kararlarını müteakip Üst Kurulca yerine getirilir.",

hükümlerine yer verilmiştir.

298 sayılı Yasanın 61 nci maddesine 4125 sayılı Yasayla eklenen fıkrada yer alan kamuoyu araştırmalarına ilişkin yasağı da yeniden düzenleyen 3984 sayılı Yasanın 4928 sayılı Yasayla değişik 32 nci maddesinin üçüncü fıkrasında ise; "Seçimlerde oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasi bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulmasına izin verilemez. Bu yasaklara uymayanlar yayın ilkelerini ihlal etmiş sayılırlar" kuralına yer verilmiştir.

Görüldüğü gibi, anılan yasa hükümleriyle radyo ve televizyon yayınlarının tabi tutulduğu usul ve esaslar, seçim döneminin son yirmidört saatlik bölümü ve diğer bölümü için ayrı ayrı düzenlenmiştir.

2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu'nun 5 nci maddesi ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesi, radyo ve televizyon kuruluşlarının uymakla yükümlü oldukları yayın ilkelerini ayrıntılı biçimde saptamıştır. Söz konusu yayın ilkeleri, seçim hukukunun temel ilkeleri olan eşitlik, serbestlik, dürüstlük ilkelerini de kapsamakta; titizlikle uygulanmaları halinde, radyo ve televizyon yayınlarının demokratik seçim ortamını olumsuz biçimde etkilemesini engelleyecek nitelikte bulunmaktadır. Ancak, siyasi parti reklamları konusunun ayrıca değerlendirilmesi Kurulumuzca zorunlu görülmüştür.

Bu nedenle, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ve 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'da; seçim dönemlerinde siyasi parti reklamlarının propaganda aracı olarak kullanılmasına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Yüksek Seçim Kurulunun yerleşik uygulamaları da propaganda

aracı olarak siyasi parti ve adayların seçim döneminde radyo ve televizyon yayınlarında siyasi içerikli reklam yapamayacakları yönündedir.

Radyo ve televizyon kuruluşları, oy verme gününden önceki yirmidört saat dışındaki seçim döneminde 2954 ve 3984 sayılı Yasalarda belirtilen ilkelere titizlikle uymak suretiyle yayınlarını sürdürebileceklerdir.

Yukarıda yapılan açıklamalar ve yasal düzenlemeler çerçevesinde aşağıda yazılı ilkelerin radyo ve televizyon kuruluşlarına duyurulması gerekli görülmüştür.

SONUÇ:

01/01/2009 tarihinden itibaren başlayan seçim döneminde;

1- Radyo ve televizyon kuruluşlarının, 3984 sayılı Yasanın 4 üncü maddesinde saptanan yayın ilkelerine titizlikle uymaları gerektiğine,

2- Tarafsızlık, gerçeklik, doğruluk ilkelerine uygun davranmakla yükümlü radyo ve televizyon kuruluşlarının, tek yönlü, taraf tutan yayınlar yapamayacaklarına, bu kuruluşların yayınlarında demokratik kurallar çerçevesinde, kamuoyunun siyasal beklentilerine cevap verecek şekilde siyasi partiler arasında fırsat eşitliğini sağlamak zorunda olduklarına,

3- Yayınlarında adalet ve tarafsızlığa, kanunlara uygun davranmakla yükümlü anılan kuruluşların, ırk, cinsiyet, sosyal sınıf veya dini inançları da esas alarak yayın yapamayacaklarına,

4- Radyo ve televizyonların yayınlarında siyasi parti ve adayların reklamına yer verilemeyeceğine,

5- Siyasi parti ve adayların propagandalarına yönelik olarak radyo ve televizyon yayınlarının, Türkçe dışında başka bir dilde yapılamayacağına,

6- Her türlü kamuoyu araştırmaları, anketler ve tahminlerin ancak tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerine uyulmak koşuluyla, oy verme gününden önceki yirmidört saat dışında radyo ve televizyonlarda yayınlanabileceğine, kamuoyu araştırmaları ve anketler yayınlanmadan önce, araştırmanın hangi kuruluş tarafından yapıldığının, denek sayısının, araştırmanın kim tarafından finanse edildiğinin açıklanmasının zorunlu olduğuna,

7- Oy verme gününden önceki yirmidört saat içinde her türlü haber, röportaj gibi programlar veya reklamlar yoluyla kamuoyu araştırmaları, anketler, tahminler, bilgi iletişim telefonları yoluyla mini referandum gibi adlarla siyasi bir partinin veya adayın lehinde veya aleyhinde veya vatandaşın oyunu etkileyecek yayınlarda bulunulamayacağına,

8- Herhangi bir yayının bantdan internet ortamında web yayını olarak halka izlettirilmesi durumunda ise, mevcut yayının internet ortamında Türkiye'nin hatta dünyanın her tarafından bu siteye internet aracılığı ile girilerek izlenmesi mümkün olabileceğinden, yayının verici aracılığı ile propaganda yasaklarına aykırı hareket edilerek halka izlettirilmesi halinde, yayını denetleme ve gerektiğinde yasaklama yetkisinin ilçe seçim kurullarına ait olduğuna,

9- Seçim dönemi içerisinde, özel tanıtıcı programların (Ulusa sesleniş, vb. konuşmaları) banttan veya canlı olarak yayınlanamayacağına,

10- Ulusal düzeyde yayın yapan özel radyo ve televizyon kanallarının yayın ilkelerine aykırılığının tespiti halinde düzenlenecek raporların, seçim dönemi içerisinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca değerlendirilip, her haftanın Perşembe günleri saat: 17.00'ye kadar, Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına sunulması gerektiğine,

11- Yüksek Seçim Kurulu tarafından 298 sayılı Kanun'un 149/A maddesi uyarınca verilecek kararların tebliğ edildiği gün ve saati takip eden yirmidört saat içinde Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca uygulanmasına,

12- Yerel düzeyde yayın yapan radyo ve televizyon kanallarının yayın ilkelerine aykırılığının tespiti halinde ise, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından düzenlenecek olan raporların, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun'un 149/A maddesi çerçevesinde yayın kuruluşunun merkezinin bulunduğu yer ilgili ilçe seçim kurulu başkanlığına gönderilmesine,

13- Karar örneğinin Resmi Gazete'de yayınlanmasına, Radyo Televizyon Üst Kurulu Başkanlığı ile siyasi parti genel başkanlıklarına gönderilmesine, karar özetinin Başkanlık duyurusu olarak yayımlanmasına,

27/12/2008 tarihinde oybirliği ile karar verildi.

Başkan Muammer AYDIN	Başkanvekili Ahmet BAŞPINAR	Üye Hasan ERBİL	Üye Necati SÖZ
Üye Hüseyin EKEN	Üye Bahadır DOĞUSOY	Üye Mehmet KILIÇ	
Üye Ali EM	Üye Kırdar ÖZSOYLU	Üye Sadri BOZKURT	